विकिस्रोतः

ദേവീഭാഗവതപുരാണമ്/സ്കന്ധഃ 04/അധ്യായഃ 07

അഹങ്കാരാവർതനവർണനമ്

വ്യാസ ഉവാച

ഇത്യാകർണ്യ വചസ്താസാം ധർമപുത്രഃ പ്രതാപവാൻ .

വിമർശമകരോച്ചിത്തേ കിം കർതവ്യം മയാധുനാ .. 1 ..

ഹാസ്യോഽഹം മുനിവൃന്ദേഷു ഭവിഷ്യാമ്യദ്യ സങ്ഗമാത് .

അഹംകാരാദിദം പ്രാപ്തം ദുഃഖം നാത്ര വിചാരണാ .

മൂലം ധർമവിനാശസ്യ പ്രഥമം യദഹങ്കൃതിഃ .. 2 ..

മൂലം സംസാരവൃക്ഷസ്യ യതഃ പ്രോക്തോ മഹാത്മഭിഃ .

ദൃഷ്ട്വാ മൗനം സമാധായ ന സ്ഥിതോഽഹം സമാഗതമ് .. 3 ..

വാരാങ്ഗനാഗണം ജുഷ്ടം തേനാസം ദുഃഖഭാജനമ് .

ഉത്പാദിതാസ്തഥാ നാര്യോ മയാ ധർമവ്യയേന വൈ .. 4 ..

താസ്തു മാം ബാധിതും വൃത്താഃ കാമാർതാഃ പ്രമദോത്തമാഃ .

ഊർണനാഭിരിവാദ്യാഹം ജാലേന സ്വകൃതേന വൈ .. 5 ..

ബദ്ധോഽസ്മി സുദൃഢേനാത്ര കിം കർതവ്യമതഃ പരമ് .

യദി ചിന്താം സമുത്സൃജ്യ സന്ത്യജാമ്യബലാ ഇമാഃ .. 6 ..

ശപ്ത്വാ ഭ്രഷ്ടാ വ്രജിഷ്യന്തി സർവാ ഭഗ്നമനോരഥാഃ .

മുക്തോഽഹം സഞ്ചരിഷ്യാമി വിജനേ പരമം തപഃ .. 7 ..

തസ്മാത്ക്രോധം സമുത്പാദ്യ ത്യക്ഷ്യാമി സുന്ദരീഗണമ് .

വ്യാസ ഉവാച

ഇതി സഞ്ചിന്ത്യ മനസാ മുനിർനാരായണസ്തദാ .. 8 ..

വിമർശമകരോച്ചിത്തേ സുഖോത്പാദനസാധനേ .

ദ്വിതീയോഽയം മഹാശത്രുഃ ക്രോധഃ സന്താപകാരകഃ .. 9 ..

കാമാദപ്യധികോ ലോകേ ലോഭാദപി ച ദാരുണഃ .

ക്രോധാഭിഭൂതഃ കുരുതേ ഹിംസാം പ്രാണവിഘാതിനീമ് .. 10 ..

ദുഃഖദാം സർവഭൂതാനാം നരകാരാമദീർഘികാമ് .

യഥാഗ്നിർഘർഷണാജ്ജാതഃ പാദപം പ്രദഹേത്തഥാ .. 11 ..

ദേഹോത്പന്നസ്തഥാ ക്രോധോ ദേഹം ദഹതി ദാരുണഃ .

വ്യാസ ഉവാച

ഇതി സഞ്ചിന്ത്യമാനം തം ഭ്രാതരം ദീനമാനസമ് .. 12 ..

ഉവാച വചനം തഥ്യം നരോ ധർമസുതോഽനുജഃ .

നര ഉവാച

നാരായണ മഹാഭാഗ കോപം യച്ഛ മഹാമതേ .. 13 ..

ശാന്തം ഭാവം സമാശ്രിത്യ നാശയാഹങ്കൃതിം പരാമ് .

പുരാഹങ്കാരദോഷേണ തപോ നഷ്ടം കിലാവയോഃ .. 14 ..

സംഗ്രാമശ്ചാഭവത്താഭ്യാം ഭാവാഭ്യാമസുരേണ ഹ .

ദിവ്യവർഷസഹസ്രം തു പ്രഹ്ലാദേന മഹാദ്ഭുതമ് .. 15 ..

ദുഃഖം ബഹുതരം പ്രാപ്തം തത്രാവാഭ്യാം സുരോത്തമ .

തസ്മാത്ക്രോധം പരിത്യജ്യ ശാന്തോ ഭവ മുനീശ്വര .. 16 ..

(ശാന്തത്വം തപസോ മൂലം മുനിഭിഃ പരികീർതിതമ് .) ..

വ്യാസ ഉവാച

ഇതി തസ്യ വചഃ ശ്രുത്വാ ശാന്തോഽഭൂദ്ധർമനന്ദനഃ .

ജനമേജയ ഉവാച

സംശയോഽയം മുനിശ്രേഷ്ഠ പ്രഹ്ലാദേന മഹാത്മനാ .. 17 ..

വിഷ്ണുഭക്തേന ശാന്തേന കഥം യുദ്ധം കൃതം പുരാ .

കൃതവന്തൗ കഥം യുദ്ധം നരനാരായണാവൃഷീ .. 18 ..

താപസൗ ധർമപുത്രൗ ദ്വൗ സുശാന്തമാനസാവുഭൗ .

സമാഗമഃ കഥം ജാതസ്തയോർദൈത്യസുതസ്യ ച .. 19 ..
സംഗ്രാമസ്തു കഥം താഭ്യാം കൃതസ്തേന മഹാത്മനാ .
പ്രഹ്ലാദോഽപ്യതിധർമാത്മാ ജ്ഞാനവാന്വിഷ്ണുതത്പരഃ .. 20 ..
നരനാരായണൗ തദ്വത്താപസൗ സത്ത്വസംസ്ഥിതൗ .
തേന താഭ്യാം സമുദ്ഭൂതം വൈരം യദി പരസ്പരമ് .. 21 ..
തദാ തപസി ധർമേ ച ശ്രമ ഏവ ഹി കേവലമ് .
ക്വ ജപഃ ക്വ തപശ്ചര്യാ പുരാ സത്യയുഗേഽപി ച .. 22 ..
താദൃശൈർന ജിതം ചിത്തം ക്രോധാഹങ്കാരസംവൃതമ് .
ന ക്രോധോ ന ച മാത്സര്യമഹങ്കാരാംകുരം വിനാ .. 23 ..
അഹങ്കാരാത്സമുത്പന്നാഃ കാമക്രോധാദയഃ കില .
വർഷകോടിസഹസ്രം തു തപഃ കൃത്വാതിദാരുണമ് .. 24 ..
അഹങ്കാരാംകുരേ ജാതേ വ്യർഥം ഭവതി സർവഥാ .
യഥാ സൂര്യോദയേ ജാതേ തമോരൂപം ന തിഷ്ഠതി .. 25 ..
അഹങ്കാരാംകുരസ്യാഗ്രേ തഥാ പുണ്യം ന തിഷ്ഠതി .
പ്രഹ്ലാദോഽപി മഹാഭാഗ ഹരിണാ സമയുധ്യത .. 26 ..
തദാ വ്യർഥം കൃതം സർവം സുകൃതം കില ഭൂതലേ .
നരനാരായണൗ ശാന്തൗ വിഹായ പരമം തപഃ .. 27 ..
കൃതവന്തൗ യദാ യുദ്ധം ക്വ ശമഃ സുകൃതം പുനഃ .
ഈദൃഗ്ഭ്യാം സത്ത്വയുക്താഭ്യാമജേയാ യദ്യഹങ്കൃതിഃ .. 28 ..
മാദൃശാനാഞ്ജ കാ വാർതാ മുനേഽഹങ്കാരസംക്ഷയേ .
അഹങ്കാരപരിത്യക്തോ ന കോഽപ്യസ്തി ജഗത്ത്രയേ .. 29 ..
ന ഭൂതോ ഭവിതാ നൈവ യസ്ത്യക്തസ്തേന സർവഥാ .
മുച്യതേ ലോഹനിഗഡൈർബദ്ധഃ കാഷ്ഠമയൈസ്തഥാ .. 30 ..
അഹങ്കാരനിബദ്ധസ്തു ന കദാചിദ്വിമുച്യതേ .
അഹങ്കാരാവൃതം സർവം ജഗത്സ്ഥാവരജങ്ഗമമ് .. 31 ..
ഭ്രമത്യേവ ഹി സംസാരേ വിഷ്ഠാമൂത്രപ്രദൂഷിതേ .

ബ്രഹ്മജ്ഞാനം കുതസ്താവത്സംസാരേ മോഹസംവൃതേ .. 32 ..

മതം മീമാംസകാനാം വൈ സമ്മതം ഭാതി സുവ്രത .

മഹാന്തോഽപി സദാ യുക്താഃ കാമക്രോധാദിഭിർമുനേ .. 33 ..

മാദൃശാനാം കലാവസ്മിൻകാ കഥാ മുനിസത്തമ .

വ്യാസ ഉവാച

കാര്യം വൈ കാരണാദ്ഭിന്നം കഥം ഭവതി ഭാരത .. 34 ..

കടകം കുണ്ഡലഞ്ചൈവ സുവർണസദൃശം ഭവേത് .

അഹങ്കാരോദ്ഭവം സർവം ബ്രഹ്മാണ്ഡം സചരാചരമ് .. 35 ..

പടസ്തന്തുവശഃ പ്രോക്തസ്തദ്വിയുക്തഃ കഥം ഭവേത് .

മായാഗുണൈസ്ത്രിഭിഃ സർവം രചിതം സ്ഥിരജങ്ഗമമ് .. 36 ..

സതൃണസ്തമ്ബപര്യന്തം കാ തത്ര പരിദേവനാ .

ബ്രഹ്മാ വിഷ്ണുസ്തഥാ രുദ്രസ്തേ ചാഹങ്കാരമോഹിതാഃ .. 37 ..

ഭ്രമന്ത്യസ്മിന്മഹാഗാധേ സംസാരേ നൃപസത്തമ .

വസിഷ്ഠനാരദാദ്യാശ്ച മുനയോ ജ്ഞാനിനഃ പരമ് .. 38 ..

തേഽഭിഭൂതാഃ സംസരന്തി സംസാരേഽസ്മിൻപുനഃ പുനഃ .

ന കോഽപ്യസ്തി നൃപശ്രേഷ്ഠ ത്രിഷു ലോകേഷു ദേഹഭൃത് .. 39 ..

ഏഭിർമായാഗുണൈർമുക്തഃ ശാന്ത ആത്മസുഖേ സ്ഥിതഃ .

കാമക്രോധൗ തഥാ ലോഭോ മോഹോഽഹങ്കാരസമ്ഭവഃ .. 40 ..

ന മുഞ്ചന്തി നരം സർവം ദേഹവന്തം നൃപോത്തമ .

അധീത്യ വേദശാസ്ത്രാണി പുരാണാനി വിചിന്ത്യ ച .. 41 ..

കൃത്വാ തീർഥാടനം ദാനം ധ്യാനഞ്ചൈവ സുരാർചനമ് .

കരോതി വിഷയാസക്തഃ സർവം കർമ ച ചൗരവത് .. 42 ..

വിചാരയതി നോ പൂർവം കാമമോഹമദാന്വിതഃ .

കൃതേ യുഗേഽപി ത്രേതായാം ദ്വാപരേ കുരുനന്ദന .. 43 ..

വിദ്ധ്യോഽത്രാസ്തി ച ധർമോഽപി കാ കഥാദ്യ കലൗ പുനഃ .

സ്പർധാ സദൈവ സദ്രോഹാ ലോഭാമർഷൗ ച സർവദാ .. 44 ..

ഏവംവിധോഽസ്തി സംസാരോ നാത്ര കാര്യാ വിചാരണാ .

സാധവോ വിരലാ ലോകേ ഭവന്തി ഗതമത്സരാഃ .. 45 ..

ജിതക്രോധാ ജിതാമർഷാ ദൃഷ്ടാന്താർഥം വ്യവസ്ഥിതാഃ .

രാജോവാച

തേ ധന്യാഃ കൃതപുണ്യാസ്തേ മദമോഹവിവർജിതാഃ .. 46 ..

ജിതേന്ദ്രിയാഃ സദാചാരാ ജിതം തൈർഭുവനത്രയമ് .

ദുനോമി പാതകം സ്മൃത്വാ പിതുർമമ മഹാത്മനഃ .. 47 ..

കൃതസ്തപസ്വിനഃ കണ്ഠേ മൃതസർപോ ഹ്യഘം വിനാ .

അതസ്തസ്യ മുനിശ്രേഷ്ഠ ഭവിതാ കിം മമാഗ്രതഃ .. 48 ..

ന ജാനേ ബുദ്ധിസമ്മോഹാത്കിം വാ കാര്യം ഭവിഷ്യതി .

മധു പശ്യതി മൂഢാത്മാ പ്രപാതം നൈവ പശ്യതി .. 49 ..

കരോതി നിന്ദിതം കർമ നരകാന്ന ബിഭേതി ച .

കഥം യുദ്ധം പുരാ വൃത്തം വിസ്തരാത്തദ്വദസ്വ മേ .. 50 ..

പ്രഹ്ലാദേന യഥാ ചോഗ്രം നരനാരായണസ്യ വൈ .

പ്രഹ്ലാദസ്തു കഥം യാതഃ പാതാലാത്തദ്വദസ്വ മേ .. 51 ..

സാരസ്വതേ മഹാതീർഥേ പുണ്യേ ബദരികാശ്രമേ .

നരനാരായണൗ ശാന്തൗ താപസൗ മുനിസത്തമൗ .. 52 ..

കൃതവന്തൗ തഥാ യുദ്ധം ഹേതുനാ കേന മാനദ .

വൈരം ഭവതി വിത്താർഥം ദാരാർഥം വാ പരസ്പരമ് .. 53 ..

ഏഷണാരഹിതൗ കസ്മാച്ചക്രതുഃ പ്രധനം മഹത് .

പ്രഹ്ലാദോഽപി ച ധർമാത്മാ ജ്ഞാത്വാ ദേവൗ സനാതനൗ .. 54 ..

കൃതവാൻസ കഥം യുദ്ധം നരനാരായണൗ മുനീ .

ഏതദ്വിസ്തരതോ ബ്രഹ്മഞ്ഛ്രോതുമിച്ഛാമി കാരണമ് .. 55 ..

ഇതി ശ്രീമദ്ദേവീഭാഗവതേ മഹാപുരാണേഽഷ്ടാദശസാഹസ്ര്യാം സംഹിതായാം .. ചതുർഥസ്കന്ധേ അഹങ്കാരാവർതനവർണനം നാമ സപ്തമോഽധ്യായഃ .. 7 ..

"https://sa.wikisource.org/w/index.php?title=ദേവീഭാഗവതപുരാണമ്/സ്കന്ധഃ_04/അധ്യായഃ_07&oldid=75628"
ഇത്യസ്മാദ് പ്രതിപ്രാപ്തമ്